

**DEJMEK, JINDŘICH (ED.):
CIRKULÁRNÍ TELEGRAMY
ČESKOSLOVENSKÉHO MINISTERSTVA
ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ Z LET
KOMUNISTICKÉHO REŽIMU (1956–1989).
CIRKULÁRNÍ TELEGRAMY
MZV 1956–1967/68. Sv. I/1 (1956–1963).
Sv. I/2 (1963–1968).**

Historický ústav AV ČR, Praha 2020, 576 s., 670 s.

ISBN 978-80-7286-364-8

ISBN 978-80-7286-365-5

Jana Burešová

Cirkulární telegramy, jako jeden z důležitých pramenů pro výzkum dějin mezinárodních vztahů ve 20. století, připravil k vydání jeden z českých expertů na dějiny zahraniční politiky a zahraničních vztahů Československa Jindřich Dejmek.¹

Dejmek před téměř deseti lety vydal dva svazky prvního uceleného pojednání o dějinách československé diplomacie v rozsahu celého trvání Československa od roku 1918 do roku 1992. Představil zde ministerstvo zahraničních věcí jaké svébytnou instituci od okolností jejího vzniku, organizačního složení a jeho proměn a také funkcí daných proměnami typů režimů, které se vystřídaly v době existence Československé republiky až do jejího rozdělení na Českou republiku a Slovenskou republiku s počátkem roku 1993.² V daném kontextu uvádíme i rozsáhlou biografii Edvarda Beneše³, vedle mnoha dalších publikací s tematikou mezinárodních vztahů. J. Dejmek se např. rovněž po-

¹ PhDr. Jindřich Dejmek, DrSc., vedoucí vědecký pracovník v Historickém ústavu Akademie věd České republiky, specialista na dějiny mezinárodních vztahů ve 20. století.

² DEJMEK, Jindřich: *Diplomacie Československa*. Díl I. *Nástin dějin ministerstva zahraničních věcí a diplomacie (1918-1992)*. Praha 2012; *Diplomacie Československa*. Díl II. *Biografický slovník československých diplomatů (1918-1992)*, za spolupráce Jana NĚMEČKA a Slavomíra MICHÁLK. Praha 2013.

³ DEJMEK, Jindřich: *Edvard Beneš. Politická biografie českého demokrata I., II.* Praha 2015.

dílel na rozsáhlé ediční řadě Dokumenty československé zahraniční politiky, vycházející v prvním desetiletí 21. století.

Představovaná publikace je v úvodní části opatřena Dejmkovou zevrubnou studií. Podává přesnou faktografickou charakteristiku zahraniční politiky československé komunistické vlády od roku 1956 do roku 1968 (s. XIII– LX). Úvodní text je opatřen bohatým poznámkovým aparátem s odkazy na širokou škálu odborné literatury k dějinám mezinárodních vztahů a zahraniční politiky české provenience i práce zahraniční, zejména anglosaské, ale i např. polské a německé aj. Následuje soupis dokumentů, který je číslován arabskými číslicemi. Po přehledném nastínění obrysů zahraničně politické aktivity Československa od roku 1956 do srpna 1968 následuje cenná podkapitola přinášející přehled o personálním obsazení na ministerstvu zahraničí a v zastupitelských úřadech. Pojednává rovněž o organizační struktuře, kde byl důležitým prvkem ve vlastním řízení ministerstva institut kolegia, složený z náměstků ministra. V roce 1963 byl znovu nově ustaven generální sekretář. Tito pracovníci spolu s ministrem mohli vést samostatnou i šifrovanou korespondenci s velvyslanectvími, legacemi a konzuláty v příslušných státech. Jindřich Dejmek, pro jistotu zajímavost, mj. připomíná, že z původní garnitury, vzešlé po komunistickém státním převratu v únoru 1948, zde v roce 1956 na několik málo měsíců zůstala jen někdejší náměstkyně Vladimíra Klementise Gertruda Sekaninová-Čakartová (narozena v roce 1908). Byla to první žena, která na vyšší místo v československé diplomacii dosáhla. Jako zkušená právnička se angažovala v levicových mezinárodních organizacích už od třicátých let. Přežila holokaust. Na ministerstvu zahraničních věcí pracovala hned od roku 1945. Od reorganizace ministerstva v roce 1949 se stala náměstkyní ministra. Jak dokládají dokumenty prezentované v edici, na řízení úřadu se skutečně podílela. Od listopadu 1957 byla převedena do vedení legislativního odboru ministerstva školství.⁴

Vydané dokumenty v představované edici jsou opatřeny vysvětlujícím (zejména charakteristiky osob) poznámkovým aparátem. Na konci druhého svazku se nachází soupis všech dokumentů obou svazků (celkem jde o 1648 dokumentů). Edice je opatřena anglickým resumé, jmenným rejstříkem a výběrovou bibliografií. Ediční dílo J. Dejmka je velmi užitečný počín, který připravil společenskovědním odborníkům cenné materiály ke studiu a dalšímu výzkumu na poli československé zahraniční politiky.

Edice cirkulárních telegramů (o dvou svazcích), které vyšly z činnosti Ministerstva zahraničních věcí Československé republiky, je prvním z několika plánovaných výstupů vskutku monumentálního díla. Historický ústav Akade-

⁴ Blíže k ní např. PERNES, Jiří: *Komunistky s fanatismem v srdci*. Praha 2006.

mie věd České republiky zamýšlí postupně vydat celkem čtyři díly. Druhý díl o dvou částech obsahuje telegramy z let 1969–1975 (první svazek) a telegramy z let 1975–1979 (druhý svazek). Třetí díl edice bude obsahovat materiály z let 1980–1985, závěrečný bude čtvrtý díl s obsaženými telegramy zasílanými v období od března 1985 do roku 1989.

prof. PhDr. Jana Burešová, CSc.
Katedra historie
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Na Hradě 5
778 00 Olomouc
Česká republika
e-mail. jana.buresova@upol.cz